

Exempció, la penúltima batalla lingüística

La possibilitat d'acabar l'exempció educativa de fer català a les zones de predomini castellà del País Valencià ha obert de nou la caixa dels trons. Davant la pressió, el Govern no acaba de donar el pas. I les entitats culturals i educatives es mostren decebudes.

Reportatge de Xavier Aliaga

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV) promulgada per l'administració socialista de Joan Lerma l'any 1983 contribuï -dins de les seues limitacions- a un cert grau de normalització lingüística al País Valencià. D'aquell marc legislatiu sorgiren les primeres generacions educades en la nostra llengua, germen de petites revolucions com ara l'eclosió de la música en català.

La LUEV, però, també consagrava zones d'ombra, com per exemple la divisió comarcal entre zones de predomini del català o del castellà i la previsió per a aquestes darreres de la controvertida figura de l'exempció educativa, la possibilitat que els alumnes no estudien la llengua autòctona si els pares així ho sol·liciten. En realitat, una exempció de l'avaluació, perquè els xiquets i joves estan obligats a assistir a classe. Aquest *dret* no s'exerceix de manera aclaparadora, però a les zones afectades aquesta mena de llibertat d'elecció és un marc de relació amb la llengua còmode i acceptable. El contrari es considera "una imposició". I qualsevol alteració d'aquest *statu quo* genera conflicte. En termes col·loquials, volen

incorporar-se a l'estudi de la llengua però sense obligacions.

Amb tot, s'alcen veus que aposten per posar fi a aquesta excepcionalitat. El rebuig i l'agressivitat envers la llengua que hi havia en comarques com el Baix Segura o Requena-Utiel en el moment de promulgar la LUEV i més endavant, estan molt més matisats. El component ideològic va desapareixent i la normalitat, que no la normalització, es va imposant. Altrament, la tímida introducció de la llengua en l'administració està fent que el català es contemple com un instrument útil a nivell social i professional. Això explica que l'exempció haja retrocedit al llarg del temps. Segons un estudi de la pedagoga Tudi Torró, realitzat a les comarques del Baix Segura, Alt Vinalopó i Vinalopó Mitjà, l'exempció va passar del 66,45% el curs 1998-1999 al 24,22% l'exercici 2004-2005. Xifres que han continuat baixant. Els docents asseguren que, a hores d'ara, al Baix Segura, l'exempció és pràcticament inexistent en infantil i poc significativa en secundària. Però, en arribar als cursos de batxillerat, es dispara perquè els alumnes alleugereixen càrregues i matèries tant com poden per la proximitat de la Prova

MIGUEL LORENZO

d'Accés Universitari (PAU). Un comportament que es reproduïx en Requena-Utiel. "El que ens trobàvem és que la deserció era massiva en batxillerat pel tema pràctic de soltar llast de matèries. Per això decidírem en primer de batxillerat preparar els alumnes per al nivell mitjà de la Junta Qualificadora de Coneixements de València. I així aconseguírem abaixar una mica l'exempció. Però en segon curs es tornava a disparar", explica Lluïsa Cifre, professora de català a l'IES Oleana de Requena.

Bé que amb matisos sobre la manera de fer-ho, els docents en valencià coincideixen en la necessitat d'eliminar l'exempció. Al novembre de l'any passat, l'Assemblea de Professors de València del Baix Segura creava una plataforma i redactava amb un manifest per "desmuntar una llei" que consideren "apartheid i antipedagògica" i, en molts punts "il·legal (o alegal)". Una llei que no suma i que "limita i condiciona molt negativament l'accés del nostre alumnat als estudis universitaris

i un mercat laboral que després exigirà una titulació: mitjà, capacítació, etcètera”, asseguren.

Des de les zones afectades s’alerta, en tot cas, que es tracta d’una qüestió delicada i que s’ha d’activar amb bones dosis de prudència i pedagogia sobre el terreny, per evitar contraindicacions. Però es tracta d’un meló que políticament s’havia d’obrir tard o d’hora. En fou l’encarregat el mateix conseller d’Educació i Cultura, Vicent Marzà, en una compareixença amb els mitjans per presentar una enquesta sobre “Coneixement i ús social del valencià 2015”. Preguntat pels periodistes sobre l’exempció, Marzà obrí la porta, clarament: “Als pares no els preguntem si volen que ensenyem matemàtiques o no als seus fills, perquè és bo per a ells, és una oportunitat, i el valencià és una porta més”. “No volem que ningú es quede fora de l’accés a aquell dret, no podem negar a ningú aquella oportunitat, volem que les famílies ho veguen com una oportunitat”.

El mateix conseller acotà que la mesura es prendria “en funció del que diguen els experts”. Malgrat el matís, Marzà, segurament a pesar d’ell, invocà les tronades i atjà la previsible reacció del PP i dels sectors que esperaven qualsevol pretext per alçar la veu contra el Govern del Botànic.

El conseller pronuncià aquella frase el passat 21 de juny. El dia 27 del mateix mes, la Plataforma d’Ampes de Primària i Secundària de Centres Públics de Torrevella (Baix Segura), enviava i feia pública una carta a Marzà argumentant que allò que el conseller considerava un dret “es tradueix en una IMPOSICIÓ, al marge de la realitat lingüística de part de la Comunitat Valenciana, per la qual cosa deixa de ser un dret, per convertir-se en una OBLIGACIÓ i per tant, en una discriminació a l’hora d’escolir”. La missiva també recordava que Torrevella té vora 25.000 residents de la Unió Europea, que a la ciutat es parlen 60 llengües de tot el món. “Per trobar treball en la nostra localitat i en la

nostra comarca se sol·licita preferentment conèixer els idiomes castellà, en primer lloc, seguit de l’anglès, francès o alemany, i estan en auge el rus i el xinès”, deien “a títol informatiu”.

La plataforma de professors del Baix Segura respongué a la carta. “Ací al Baix Segura hi ha un alt nombre d’alumnat immigrant, tal com asseguren en la carta. Què passa si un alumne anglès no vol aprendre castellà? De fet, hem tingut casos reals”, alertaven, al temps que recordaven que estudiar la llengua autòctona millora “les oportunitats laborals del nostre alumnat en altres llocs de la Comunitat Valenciana, i en altres comunitats com les illes Balears, Catalunya o Andorra”. La plataforma tractava de fer veure als pares de Torrevella que l’adquisició d’una segona llengua esdevenia un avantatge “extraordinari” a l’hora d’incorporar noves competències idiomàtiques, en la línia del que sostenen nombrosos pedagogs. La resposta també recordava que, malgrat →

DEBAT EN MARXA. El professorat del Baix Segura ha llançat el debat sobre l'exempció per obligar el poder polític a acabar una excepció que consideren negativa.

L'EXEMPCIÓ A DEBAT

25 abril 2016

PLATAFORMA PROFESSORAT
DE VALENCIÀ DEL BAIX SEGURA

→ l'exempció, l'assistència a classe de valencià és obligatòria. Una font de problemes en les aules, per la convivència de xiquets desvagats amb els que volen fer la matèria. Un contrasentit i un "conflicte amagat en les aules els darrers 33 anys". "No volem adoctrinar, no volem valencianitzar ni tampoc catalanitzar xiquets, només volem treballar en unes condicions normals, com la resta del professorat que treballa al Baix Segura", conclouen.

Al cap d'uns dies, el 4 de juliol, l'anomenada "Asociación de Defensa del Castellano", creada a l'octubre del 2015, llançava una nota de premsa criticant la "supressió de l'exempció del valencià en zones castellanoparlants". "La seua eliminació constituïria una violació dels drets individuals i un atropellament a la identitat col·lectiva d'aquells que viuen i es reconeixen des de fa segles amb un entorn sociocultural castellà", sostenien. Aquest col·lectiu donava per adoptada ja una mesura que "amaga la intenció del Govern de la Generalitat d'imposar la valencianització en les àrees de parla castellana". "No podem ser testimonis impassibles de com exclouen dels nostres col·legis el castellà (...). És la nostra història, ens pertany i no pot ser substituïda pel colonialisme nacionalista en contra de la nostra voluntat", reblaven.

Una onada que el PP valencià no pensava deixar passar. El dia 7 de juliol, a

les Corts Valencianes, la diputada Beatriz Gascó proposava tornar al model plurilingüístic del 2012 i a respectar "les zones castellanoparlants de la Comunitat i no imposar l'ensenyament obligatori del valencià a les comarques que tenen la possibilitat d'estar exemptes". Ciutadans donà suport a una moció que tombaren PSPV, Compromís i Podem. Gascó passejà el fantasma de l'anticatalanisme per justificar-se.

Iniciatives com aquesta també s'estan presentant als ajuntaments afectats, de vegades amb efectes curiosos: un jove regidor d'Esquerra Unida d'Oriola, Karlos Bernabé, revolucionà les xarxes amb una intervenció en defensa de la llengua autòctona com a resposta a una moció del PP per "l'ús impositiu del valencià". Bernabé, un psicòleg de 28 anys, fou la primera persona a intervenir en un plenari a Oriola emprant el català, llengua amb la qual "puc gaudir d'Ovidi Montllor, puc

emocionar-me amb Raimon i puc llegir Joan Fuster, que també són meus. I això és el que no vull robar als meus fills". Part emotiva d'un discurs que també apel·là a la utilitat de la llengua per accedir a uns altres mercats laborals.

La posició d'aquest regidor respon a un canvi de paradigma al Baix Segura o és més aviat un miratge, una posició poc representativa? Cayetano Portugués, portaveu de Compromís al Baix Segura, defensava al cap d'unes hores l'ús i l'ensenyament "voluntaris" de la llengua. "No és més culta una persona que parla i escriu correctament tan sols una llengua, sinó la que parla i escriu correctament diverses llengües. I sense dubte, té més oportunitats en la vida una persona culta que una d'inculta", explicava. Però a banda del to conciliador, Compromís en aquella comarca sembla apostar pel manteniment de l'exempció.

Vist que ja han començat a esclatar les mines, la Conselleria no acaba de fer el pas. Però, des de dijous passat, Marçà és al mig d'un foc creuat: després d'una reunió amb el director general de Política Lingüística, Rubén Trenzano, diverses entitats, com ara la plataforma dels docents del Baix Segura, mostraren la seua "decepció" per no obtenir compromisos concrets. El crèdit del Consell s'esgota en aquest tema. I la paciència de l'activisme docent i lingüístic, també. ●

És **TEMPS** de vacances

El Temps

Si ets subscriptor i a l'estiu te'n vas de vacances i vols rebre **El Temps** cada setmana, comunica'ns l'adreça on vols rebre'l al telèfon **963535100** o bé envia'ns un correu electrònic a: **subscripcions@eltemps.cat**. Ens ho pots comunicar fins el 22 de juliol